

Egyszer volt hol nem volt Régi mesterségek a Körösök vidékén

CSÍKÁSZ A csíkászat, mely a csíkkal (Réti csík, Lápi csík) halászatára irányult, a halfogás egyik ősi formája volt. Egykoron a Gyula környéki mocsaras, lápos területek is bővelkedtek e halfajban, ennek emlékét őrzi a Csíkos-ér csatorna neve.

PÁKÁSZ Azokat a lápvidék környékén élő embereket nevezték pákásznak, akik kimondottan a rétből, mocsárvidékből éltek, tehát földet nem műveltek. Abból éltek, amit a lápvidék készen adott, begyűjtötték a természet adta kincseket. Halásztak, vadásztak és gyűjtögettek. A halat szigonnyal, varsával, hurokkal fogták. A vízmadarakat is különböző, maguk készítette hurkokkal ejtették el. Begyűjtötték a környezetükben található ehető vízinövényeket, mint például a sulymot. A gyékény buzogányát (pákát) taplóként használták tűzgyűjtáshoz, vagy párna- és dunnatölteléknek dolgozták fel. A folyók szabályozásával eltűnt a Sárret ezerszínű vízi világa és ez az ősi foglalkozás, mely egyben egy életformát is jelentett, mára teljesen kihalt.

PIÓCÁS vagy NADÁLYOS EMBER

Az 1800-as évek közepétől a piócázás hagyományos foglalkozásnak számított. Combig feltűrték nadrágjukat, és egyik kezükben pálcát, másikkban edényt tartottak, ezekbe gyűjtötték a rengeteg nadályt. A lábra tapadt állatot sóval, meleg pipával szedték le. Ezeket a vérszívó állatokat gyógyászati célra árulták. Vésztőn 1961-ben még volt piócás ember. Mára ez a mesterség megszűnt, de a piócát ma is használják a gyógyászatban, ugyanis a sebhe véralvadást gátló és gyulladás gátló anyagot fecskendez.

VÍZIMOLNÁR A vízimalmok ókori eredetű mechanizmusok. Szélesebb körben Európában a feudalizmus korszakában terjedtek el. A Gyulai várbirtok területén lévő malmokról a legrégebb írásos emlék 1261-ből származik. A XIV. század elejére nemcsak parton levő ún. gátas malmok, hanem hajósmalmok is örültek. A molnárkodáshoz nemcsak az őrlés, hanem a malomépítés tudománya is hozzátartozott, a molnár egyúttal faragómester is volt. Az 1700-as években Gyula városában három vízimalom is üzemelt. A Körösök-vidékén az 1740-es évektől kezdve egyre több panasz hangzott el a vízimalmokra. A malomgátak, a fenékkarók többek között akadályozták a csónakon való közlekedést, a faúsztatást, növelték az árvízveszélyt, elállítván a vizek szabad folyását, mocsártengereket teremtettek. Szerepüket idővel a szárazmalmok és a gőzmalmok vették át. Magyarországon még vannak üzemelő vízimalmok, de ezeknek mára már nem gazdasági, hanem ipartörténeti, turisztikai szerepük van. A Körösök hazai vízgyűjtőjéről, ezek az egykor oly fontos létesítmények mára teljesen eltűntek.

RÁKÁSZ

Egyes vidékeken pusztán kézzel fogták a rákot, de a legelterjedtebb eljárás az volt, hogy kissé megbűdösödött májjal csalták hálójukba a rákot. Vizeink rák állománya a múlt század elejére jelentősen megfogyatkozott, így rákászat, mint foglalkozás teljesen kiveszett.

TUTAJOS A vízi közlekedés és szállítás egyik legősibb elve és gyakorlata az úsztatás. A kivágott szálfák úsztatását tutajokkal végezték. A tutajozás legfőbb funkciója a magashegyi erdőségek szálfaínak nagy távolságra való szállítása volt. Az összeállított tutajok vízre költöztetését követően mindkét végükre „jármot állítottak” az evezők, a kormányok számára. A tutajosok a fakereskedő alkalmazottai voltak. Az 1700-as években Gyulán a Vár előtt volt a fapiac. A környező mocsaras területekről, megfelelő vízállás esetén, ide hozták az eladásra szánt rőzsét, de a hegyvidékről leúsztatott szálfák is itt találtak gazdára.

ARANYMOSÓ vagy ARANYÁSZ Az aranymosás a folyóvíz romboló munkája révén termőhelyéről kibontott és elszállított aranyrögöknek, szemcséknek a folyó menti hordaléktól való elkülönítése, szennyező anyagoktól való megtisztítása. Nemcsak a hegyvidéken, de a folyók síkvidéki szakaszán is dolgoztak az aranymosók. A Körösök hazai szakaszán az 1800-as évek elején még mostak aranyat, még az alsó vízfolyás szakaszokon (Mezőtúr határában) is. Az aranymosás visszaszorulását legfőképpen a 19. sz. második felében megkezdett folyamrendezések sietették, mivel ezek gyökeresen megváltoztatták a hidrológiai viszonyokat, aminek következtében az aranytartalmú hordalék elérhetetlenné vált az aranyászok számára.